

Slutrapport

Återrapportering av ekonomiskt stöd till lokalt brottsförebyggande projekt

Det sker mycket brottsförebyggande arbete runtom i landet, både som projekt och i den löpande verksamheten. Några av dessa insatser har kunnat genomföras med hjälp av ekonomiskt stöd från Brottsförebyggande rådet (Brå). Arbetet dokumenteras och efter insatsen lämnas en slutrapport till Brå.

Erfarenheterna från de olika projekten är många gånger intressanta för andra som arbetar med brottsförebyggande arbete och därför publicerar Brå ett urval av rapporterna på myndighetens webbplats.

För sakuppgifter och slutsatser står respektive författare eller organisation.

Fler rapporter finns att ladda ner på www.bra.se/lokaltarbete

2011-05-03

Dnr. B3.3-0348/2008

2011-04-26

MEGA 2002 ekonomisk förening
c/o Rådhuset
Stortorget 4
532 88 Skara

Dnr: B3.3-0348/2008

Slutrapport - det brottsförebyggande projektet "Skara trygg och snygg stad"

Kartläggning

Målet med det tvååriga projektet var att halvera snatteri och skadegörelse i Skara centrum och därmed stärka den allmänna tryggheten. Syftet var även att skapa brottsförebyggande nätverk samt att öka näringsidkarnas kunskap om trygghetsfrämjande arbete. Projektet är en del av den centrumutveckling som bedrivs av föreningen MEGA i samarbete med Skara kommun. Föreningens medlemmar består i huvudsak av butiksägare, fastighetsägare och krögare i centrala Skara.

Till grund för projektet låg den växande problematik med snatteri och skadegörelse i centrum som hade rapporterats av MEGA:s medlemmar. Statistik från 2007 visade att det begicks fler brott i Skara än i omkringliggande städer. I SCB:s medborgarundersökning från 2007 konstaterades att Skara kommun låg sämre till än liknande kommuner vad gäller den upplevda tryggheten. I en dialog mellan MEGA:s medlemmar och Skara kommun inleddes därför projektet "Skara – trygg och snygg stad".

Åtgärder och genomförande

I projektet anlätades en projektledare som har arbetat 25 % sedan start. Projektmedel har erhållits från BRÅ, Leader Västra Skaraborg och fastighetsägare i centrum. Skara kommun har bidragit med insatser från sin brott- och drogförebyggare. Ett samarbete med Länsförsäkringar fanns med i ursprungsplanerna, men detta kom aldrig till stånd på grund av olika syn på projektets fokus. Övriga

aktörer har varit Svensk Handel, kommunens brottsförebyggande arbetsgrupp, polisen, Näringsrådet Skara AB och Rotary.

Vad som följer är en redogörelse för hela projektet, oavsett vilka medel som har finansierat själva insatsen eller arbetet.

Den primära målgruppen för projektet var fastighetsägare och näringsidkare i centrum. Under projektets gång utvecklades målgruppen till att även inkludera ungdomar för att kunna verka brottsförebyggande på så bred front som möjligt.

I huvudsak har man arbetat med tre områden:

- ♦ Trygghetsvandringar
- ♦ Utbildning
- ♦ Attitydförändring

Totalt har åtta trygghetsvandringar genomförts. Deltog gjorde representanter från kommunen, köpmän, fastighetsägare, krögare, övriga företagare, ungdomar samt pensionärsrådet. Vandringarna synliggjorde vilka fysiska åtgärder som behövs för att stärka trygghet och trivsamhet i stadskärnans miljöer. Därtill fick vandringarna den positiva effekten att de öppnade upp för ökad kommunikation och förståelse de olika centrumaktörerna emellan.

Bland de fysiska åtgärder som trygghetsvandringarna ledde till finns en klart förbättrad belysning i centrum, både vad gäller gatu- och fasadbelysning. Allt klotter har tagits bort och fastighetsägarna är införstådda med vikten av att anmäla och fotografera klotter och övrig skadegörelse. Därtill har rabatter snyggats till och fasader har målats.

Flera utbildnings- och informationsinsatser har genomförts. Handelsakademin i Göteborg har utbildat näringsidkarna i hur ljussättning och skalskydd kan förhindra stölder och skadegörelse.

I samarbete med Svensk Handel hölls en informations- och diskussionskväll för såväl näringsidkare och kommunrepresentanter under temat "Stoppa butiksrånen". Här togs en lista fram på konkreta förslag till förbättrade kommunikationsvägar och samarbeten som nu håller på att implementeras.

Ett exempel på något som redan har blivit verklighet är den sms-varningslista som de flesta butiksägare nu använder sig av. Vid behov kan man lätt varna varandra för snattare, suspekta eller

hotfulla individer, om man känner sig trängd och vill ha hjälp i en svår situation etc.

Många köpmän har efterlyst ökad kunskap i hur de ska bemöta hotfulla individer och situationer i sina butiker. Därför anordnades en halvdagskurs i hur man hanterar hot och svinn i butiksmiljöer, både genom skalskydd och personligt agerande.

Ett koncept för minskad kontanthantering och ökad kortanvändning i butikerna har tagits fram i syfte att förebygga rån. Innan detta genomförs vill handlarna diskutera de avgifter som bankerna tar ut vid kortanvändning. Enligt uppgift sätts dessa lokalt och mindre näringsidkare upplever dem som oskäligt höga. Här finns möjligheter att sätta igång ett samarbete och eventuella förhandlingar.

En annan åtgärd som har diskuterats är övervakningskameror på utsatta platser i centrum. Detta har visat sig vara klurigt på grund av de tillstånd som krävs. Samtal har även förts med säkerhetsbolag angående vaktpatrullering i centrum, men rädsla finns att det sänder fel signaler till medborgarna. Även om dessa åtgärder inte är aktuella i dagsläget, så har många nyttiga synpunkter har lyfts fram i diskussionerna.

Som tidigare nämndes har en satsning även gjorts på ungdomars attityder till brott. MEGA ingår nu i en brottsförebyggande arbetsgrupp – den s.k. BRA-gruppen - tillsammans med kommunens brottsförebyggare, polisen, rektorer, fältassistenter, fritidsgården, öppenvården och folkhälsoplaneraren. Detta samarbete har markant förbättrat kommunikationen mellan myndigheter och näringsidkare, något som MEGA:s medlemmar har efterlyst i trygghetsarbetet.

Ett direkt resultat av engagemanget i BRA-gruppen är en stärkt policy att alltid anmäla snatteri. Tillsammans med öppenvården hölls en informationskväll där handlare fick insikt i de åtgärder som en snatterianmälan faktiskt leder till. Ett perspektiv som många tog till sig var det att en anmälan kan leda till att ungdomar fångas upp innan de får stora problem.

I arbetet mot snatterier har även en informationsinsats genomförts i stadens sjundeklassare. Tillsammans med en polis och en handlare har projektledaren gått ut i klassrummen och talat om de konsekvenser som snatteri medför. Ett argument som tog skruv hos ungdomarna var att deras framtida jobb och lämplighetstillstånd kan äventyras av något så onödigt som en snattad chokladbit.

I samarbete med Rotary hölls en föreningsmessa för alla skolbarn i årskurs 1-6. Syftet var att engagera barnen i en meningsfull fritidssysselsättning och på så sätt förebygga att de slår in på fel väg. Någon mätning av hur många nya medlemskap messan ledde till har inte gjorts, men föreningarna var mycket nöjda med dagen.

För att ytterligare påverka ungdomars attityder till brott har våra högstadiel elever fått lyssna till Paulo Roberto föreläsa om hur man kan vända utanförskap och kriminalitet till ett positivt beteende. Samma grupp har även fått höra Richard Zalmanis avskräckande berättelse om sitt tidigare liv som butiksrånare. Stadens alla gymnasieelever fick sätta sig in i våldets konsekvenser under en föreläsning av Sören Sanz, verksamhetschef på akuten på Södersjukhuset.

Effekter

Målet med projektet var att halvera snatterier och skadegörelser i Skara centrum. Detta skulle mätas med antalet anmälda snatteri- och skadegörelsebrott, medborgarundersökning samt rapporter från näringsidkare. En halvering har inte skett enligt statistiken. Dock har antalet anmälda snatterier i butik och varuhus sjunkit med ca 35% sen 2007 enligt BRÅ:s statistik. Skadegörelse (ej inräknat är åverkan på motorfordon) och klotter har enligt samma källa sjunkit med 10,5%. Siffrorna gäller hela kommunen, inte bara centrum. Det går inte att påvisa ett kausalt samband mellan projektet och denna nedgång, då all brottslighet i staden har sjunkit överlag sedan 2007. Ytterligare svårigheter att påvisa samband utgör det stora mörkertal som kännetecknar brottstyper som snatteri och skadegörelse – många ogärningar anmäls aldrig.

Den senaste medborgarundersökningen visar på en mycket liten förbättring av den upplevda tryggheten sen 2007. Här kan man tänka sig att medborgarnas känsla av trygghet är en fördröjd reaktion på rapporterad minskad brottslighet. Därför kan en starkt upplevd trygghet bli ordentligt märkbar först efter en längre tids nedgång i brottsstatistiken.

Den utvärderingsmetod som kanske är mest tillförlitlig i projektet är rapporter från den primära målgruppen – fastighetsägare och näringsidkare i centrum. I en liten stad som Skara träffas projektets aktörer så gott som dagligen, både i och utanför arbetet. Därför har vi valt att inte göra någon officiell uppföljning, utan i stället föra löpande samtal och rundfrågningar om synpunkter kring projektet. Flertalet

rapporterar en ökad medvetenhet om trygghetsfrågor i sina verksamheter. Några har även gjort förändringar i fastigheter och butikslokaler utifrån ny kunskap från trygghetsvandringar och utbildningar.

Den utan tvekan största vinsten med projektet enligt både privata och kommunala aktörer är att MEGA har blivit en länk mellan centrumnärings- och de brottsförebyggande instanserna. Tack vare projektet har naturliga samarbets- och kommunikationsvägar vuxit fram – näringsidkarna har någonstans att vända sig med trygghetsfrågor. På sikt hoppas vi att detta stärker känslan av delaktighet och gemenskap – viktiga beståndsdelar i den upplevda tryggheten.

Vad gäller attitydförändring hos ungdomar är denna svår att mäta då det rör sig om synergieffekter. Uppfattningen i BRA-gruppen är att projektet är ett gott komplement till kommunens brottsförebyggande arbete. Man uppskattar också de nya perspektiv från näringsidkare och övriga medborgare som projektet har tillfört.

Något missnöje med projektet har inte rapporterats. Ett fåtal har varit ointresserade av projektet; speciellt mot slutet av projekttiden. Detta kan dock tolkas som att de redan känner sig tillräckligt trygga.

Den viktigaste lärdomen?

Att samarbete och god kommunikation mellan näringsidkare och kommunens brottsförebyggande aktörer är avgörande för ett tryggt och snyggt centrum.

En annan viktig erfarenhet är att trygghetsvandringar är en mycket god utgångspunkt i trygghetsarbetet. Först och främst lyfter de fram fysiska åtgärder som kan förebygga brott. Därtill utgör de tillfällen för centrums privata och kommunala aktörer att utbyta synpunkter.

Vad händer efter projekttiden?

Fokus på trygghetsfrågor upphör inte i och med att projektet avslutas. De nätverk som har skapats kommer att fortsätta vara effektiva även efter projekttiden, främst genom MEGA:s närvaro i kommunens brottsförebyggande arbetsgrupp. Behov av utbildningar och insatser kommer att hanteras allt eftersom de dyker upp. Trygghetsvandringar har blivit ett permanent inslag i det brottsförebyggande arbetet.